

Ansvarlig for innholdet: Ivar Utne, ivar.utne(KRØLL)uib.no;
overordna nettside:
<http://www.uib.no/lle/ressurser/tjenester/personnavn>
Første gang lagt ut: 31.08.2007; lagra med ny nettside
04.03.2009; sist retta 20.3.2012 kl. 20.10

Den viktigste målgruppa for denne framstillinga er
navnesaksbehandlere ved folkeregistera og hos fylkesmennene.

Navnesaker skal avgjøres med grunnlag i *lov om personnavn* og
Rundskriv G-20/2002 (se referanser på overordna nettside).
Framstillinga nedenfor innholder råd om hvordan en kan løse
navnesaker for som gjelder søknader om for-, mellom- eller
etternavn som er like titler. Dette er mine (IU) tolkingar av
reglene. Dersom disse råda kan komme i motsetning til de nevnte
dokumenta, er det de styrende dokumenta som gjelder.

Til saksbehandlere: Her er mange detaljer, og det fins mange
nyanser som ikke er med her. Ta gjerne kontakt om det trengs.

© **Opphavsrett og kopirett til denne framstillinga:** Ivar Utne.
Den kan ikke distribueres i strid med åndsverksloven. Eksempler
og øvrige opplysninger og kommentarer herfra kan brukes med
referanse til overskriften og forfatteren.

TITLER SOM NAVN, LOV OM PERSONNAVN, § 10 1. LEDD, "ANDRE STERKE GRUNNER"

1 Innledning

Titler eller navn like titler, og ikke oppfyller andre krav nevnt
nedenfor, bør ikke godkjennes som navn. Grunnen er at det skaper
uklarhet om hva de står for, og da særlig fordi det kan gi inntrykk
av at personen har tittelen uten å ha rett til den, formelt eller
uformelt. Det kan innebære avslag etter § 10 1. ledd om "sterke
grunner".

For øvrig vil mange titler bli skrevet eller uttalt likt navn som er
i bruk, slik at søknader om navn som er like titler kan bli gitt
elle avslått etter andre regler lov om personnavn.

Aktuelle bestemmelser

I behandling av søknader om navn som like titler, er disse bestemmelsene aktuelle:

- § 10 1. ledd om "andre sterke grunner"
- § 8, særlig om opphav og tradisjon som fornavn
- § 3, særlig om frie og beskytta etternavn
- § 4 om tilknytning til navn.

Dette innebærer at en i tillegg til hensynet til "andre sterke grunner" også bl.a. bør ta hensyn til om navna har nanvetradisjon. Det vi i disse tilfella helst si tradisjon som fornavn. Etternavn som er i bruk i Norge kan gis etter reglene om frie og beskytta etternavn i § 3 1. og 2. ledd. Dessuten er det aktuelt å ta hensyn til bestemmelsene om tilknytning i § 4, for mellom- og etternavn. Tilknytning etter reglene i § 4 gir normalt rett til navn, også om det kan vurderes å være i strid med "andre sterke grunner" i § 10.

§ 10 1. ledd omfatter "vesentlig ulempe for vedkommende eller andre sterke grunner". Det kan tenkes tilfeller der å ha navn lik en tittel er til vesentlig ulempe for bæreren, slik at det i noen tilfeller kan være grunn til avslag. Bestemmelsen om "andre sterke grunner" gjelder hensynet til andre enn søkeren, og er det mest relevante for ønska navn som er like titler.

Oversikt over denne framstillinga vidare:

- 2 Hva er titler?
- 3 Titler i forhold til opphav og tradisjon som personnavn
- 4 Vurderingsmåter
- 5 Adelige etternavn ("adelstitler")
- 6 Bruk av navn som er like titler. Oversiktstabell

2 Hva er titler?

Som titler regner jeg her bl.a. typene nedenfor her. Titler som er merka med stjerne, *, kan godkjennes som enten for- eller etternavn under de vilkåra som er omtalt ellers i denne framstillinga, helst med andre regler enn § 10 1. ledd. De øvrige bør, slik jeg vurderer det, ikke godkjennes dersom det ikke kommer fram andre opplysninger som kan endre det, eller det blir gjort vedtak hos fylkesmenn som kan ha følger for praktiseringa.

Kongelige titler	Kong*, Konge, King*, Jarl*, Earl*, Dronning, Prins, Prince*, Prinsesse, Høyhet, Queen*, Amir*
Embetstitler	Pave, Pope*, Bisp, Biskop, Bishop*
Rangtitler	Major*, Sergeant*, Sersjant, Løytnant
Adelstitler og liknende	Sir, Lord*, Duke*, Duchess
Yrkestitler knytta til utnevnelser eller spesielle utvelgelser og visse spesialiserte funksjoner	Prest, Pastor*, Lege, Lækjar, Doktor, Professor, Master*, Dean*
Personbestemte tiltaleord eller ord for formell omtale	Fru, Frøken*, Herr, Mister, Sir, Junior*, Senior*, Onkel, Tante, Bestemor, Bestefar, Miss, Fräulein, Madam, Mademoiselle, Don*, Donna*

Kallenavn, mer uformelle beskrivelser, mer allmenne yrkesbetegnelser uten spesielt vern eller regulering, og andre beskrivelser regner jeg ikke her som titler. Muligens vil ønsker som *Julenissen, Bispen, Sjefen, Bossen, Dokter* (uformelt uttrykk), *Snekker* og *Seiler* være blant disse. Stort sett vil slike uttrykk som ikke er titler, kunne godkjennes som navn slik praksis er under den norske navneloven.

For alle typer saker under § 10 1. ledd kan praksis endres over tid. For navns karakter under omtalen av "andre sterke grunner" under pkt. 2.3.7.2, s. 23, i Rundskriv G-20/2002 står dette:

"Praksis må utvikle hva som har navns karakter. Det er imidlertid viktig å være klar over at noe som ikke anses å ha navns karakter på ett tidspunkt, kan få det senere. Praktiseringen av navneloven må være liberal og ikke hindre en naturlig utvikling."

På den bakgrunnen må vurderingene og rådene i denne framstillinga tolkes med skjønn, ikke minst etter noen år. Se gjerne også omtalen av skjønn i forbindelse med begrunnelsen for ikke å gi eksempler på mulige avslag i utredninga til lov om personnavn i NOU 2001:1 pkt. 9.2.1, s. 111. Se referanse her: <http://www.uib.no/lle/ressurser/tjenester/personnavn/navnesoknader/1ovtekst-rundskriv-og-forarbeider-til-navneloven> (ta ev. kopi til nettleseren).

I framstillinga nedenfor blir noen eksempler forklart detaljert. Hensikten med det er å vise eksempler på vurderingsmåter.

3 Titler i forhold til opphav og tradisjon som personnavn

3.1 Navnetradisjon i forbindelse med navnesaker (navneloven)

I behandling av søknader om navn som like titler bør en bl.a. i tillegg til hensynet til "andre sterke grunner" også ta hensyn til om navna også har navnetradisjon. Det vil si tradisjon som fornavn eller etternavn. Mellomnavnsbruk er ikke omfatta av reglene for opphav og tradisjon, se ellers omtalene av fornavn og etternavn, særlig pkt. 4.2 og 4.5 nedenfor. Vi skal i dette hovedavsnittet se mer på forholdet mellom reglene om opphav og tradisjon i forhold til bestemmelsen om "andre sterke grunner".

"Andre sterke grunner" i § 10 1. ledd og hensyn til navnetradisjon

Bruk av § 10 1. ledd med regler om "vesentlig ulempe" og "andre sterke grunner" kan brukes for å avslå navn i tilfeller der andre bestemmelser i navneloven isolert sett vil kunne tale for godkjenning.

Bestemmelsene i § 10 1. ledd kan overprøve kravet til opphav og tradisjon. Sist i pkt. 2.3.7.2, s. 23, i Rundskriv G-20/2002 er dette formulert slik:

"Ordlyden i § 10 første ledd dekker også de ytterst sjeldne tilfellene der det er den aktuelle sammensetningen av ellers kurante navn som er uheldig. Det er en smakssak om dette følger av kriteriet om sterke grunner eller av ulempekriteriet."

Når tradisjonen for et navn er særlig sterkt, vil det gjøre det rimelig å ta hensyn til tradisjonen og legge mindre vekt på eventuell "vesentlig ulempe" og "andre sterke grunner". Etter den nåværende navneloven vil det derfor være rimelig å godta navnet *Jesus* med omfattende navnetradisjon for menn særlig i spanskspråklige land.

På tilsvarende måte som annet som kan være i strid med § 10 1. ledd, vil titler med omfattende tradisjon kunne godtas som navn ut fra tradisjonsregelen, som de engelske fornavna *Earl* og *Prince* og det norske *Jarl*.

Derimot er det rimelig at navnet *Kong* blir avslått for søkere med reine norske navn for øvrig, til tross for at *Kong* oppfyller det generelle kravet til navnetradisjon både for for- og etternavn når en tar hensyn til sørøst-asiatisk bruk. *Kong* skiller seg noe ut med at det er en svært tung tittel og navnebruken noe mindre kjent. På den måten vil muligheten for uklarheter være større enn for andre titler som også er i bruk som personnavn. Se ellers omtale av *Kong* i pkt. 4.3.

Her vil jeg foreslå en måte å behandle søknader om personnavn som er like både titler og navn med personnavntradisjon.

I tilfeller med titler som er like navn med navnetradisjon, bør det neppe være ei annerledes vurdering av hvor grensa skal gå for "andre sterke grunner". Det vil være ei uskarp grense det er upraktisk å definere, og ikke minst praktisere. Derfor er det heller et spørsmål om hvor grensa for hva som er tradisjon, skal gå for navn som er like titler. Det siste bør kunne bli et mer eksakt mål å handtere.

Det kan også være relevant å ta hensyn til opphav som navn. I tilfeller som dette der en bør være noe strengere enn ellers, også være navnetradisjon. Derfor bør vurdering av tradisjon alene være tilstrekkelig.

Den omtalte søknadstypen kan, som følge av tankegangen ovenfor, løses med strengere krav til tradisjon enn det generelle tradisjonskravet, som blir praktisert som minst 5 bærere født over minst én generasjon (ca. 20 år). Opphav og tradisjon er omtalt på ei egen nettside på dette nettstedet, <http://www.uib.no/lle/ressurser/tjenester/personnavn/navnesoknader/bakgrunnsmateriale-for-navnesaksbehandling> ; se under lenken "Bakgrunnsstoff for bestemmelser i lov om personnavn (navneloven)". I Rundskriv G-20/2002 er tradisjon omtalt under pkt. 2.3.7.1, s. 22.

For navn som er like titler som folk i Norge vanligvis kjenner til, kan ei rimelig grense være 20 forekomster samla i Norge og andre land. Eksempler på vurderinger av navn fins under pkt. 4.3. og 4.4.

Når en på denne måten har satt et strengere krav til tradisjon for navn som er like titler, innebærer det i praksis at en ikke vurderer disse like strengt etter "andre sterke grunner" som titler det vil være mulig å sammenlikne hver enkelt tittel med. En kan f.eks. godkjenne *Duke* som mannlig fornavn på grunn av navnetradisjon, men avvise *Duchess* som kvinnelig fornavn fordi det ikke har navnetradisjon. Flere slike eksempler er omtalt under pkt. 4.3.

Grensa for hva som er navnetradisjon for denne navnetypen, kan settes litt lavere i enkeltsaker dersom det fins forekomster som navn i samme navnekategori (dvs. for- eller etternavn) i Norge, som vil si at det er en viss mulighet for at tittelen er kjent som navn i Norge. Dessuten kan det vurderes ulikt etter hvilke titler det dreier seg om, bl.a. slik at mindre kjente utenlandske titler vurderes mildere, og kanskje også for mindre tunge titler, som *Tante* og *Onkel*. Mindre kjente utenlandske titler er f.eks. indiske, arabiske, burmesiske. Ofte har disse navnetradisjon også. Mer omtale av utenlandske titler under "Upresise grenser [...]" nedenfor.

Det kan også være tilfeller der det kan være rimelig å stille strengere krav enn 20 forekomster. Det blir mer konkretisert i omtalen av *Kong* under pkt. 4.3.

Oppsummert om navnetradisjon i forhold til titler

Bestemmelsen om "andre sterke grunner" i § 10 1. ledd tolker jeg i utgangspunktet som et krav om minst 5 forekomster født over minst 20 år. 20 forekomster vil være et rimelig krav ved særlig tunge titler. Det må understrekes at det er loven og forarbeida som er det

overordna. Det samme gjelder for eventuelle vedtak som måtte komme fra fylkesmenn i klagesaker. Slike vedtak kan gjelde enkelttitler eller vedtak som kan tolkes mer generelt for titler av visse typer.

4 Vurderingsmåter

I dette hovedavsnittet vil vi se på vurderingsmåter, fordelt på noen generelle hensyn (4.1), fornavn (4.2-4.4), etternavn (4.5), mellomnavn (4.6), upresise grenser mellom navn og titler (4.7), og 4.8 adelige titler.

4.1 Generelt om vurdering av navn som er like titler

Noen trekk ved navn som det er særlig aktuelt å vurdere for søknader der navna er like titler er:

- 1) om det er ønska som for-, mellom- eller etternavn, dvs. hensyn til ønska navnekategori
- 2) tradisjon som en eller flere navnekategorier begrenser hvilke kategorier et navn kan innvilges for
- 3) hvor kjent en tittel er i Norge

Disse blir omtalt hver for seg nedenfor.

1) Hensyn til ønska navnekategori

Vurderinga av navn som er like titler bør i noen tilfeller kunne veksle med hvilken navnekategori som er ønska, og med rekkefølge blant flere navn i samme kategori. Kategorier vil si fornavn, mellomnavn og etternavn. Siden titler oftest er foranstilt, vil bruk som fornavn skape størst uklarhet om det er tittel eller navn. Bruk av titler som mellom- eller etternavn kan også skape uklarheter, f.eks. *Majestet*, *Høgheit* eller *Høyhet* som andre fornavn, mellomnavn eller etternavn etter fornavnet *Hans*, altså *Hans Majestet*. Et annet tenkt eksempel er *Fru*, som det kan det være rimelig å avvise som fornavn. Derimot vil det muligens i liten grad føre til uklarheter om *Fru* blir brukt som mellom- eller etternavn, slik at *Fru* bør kunne innvilges som det.

2) Tradisjon som én navnekategori begrenser hvilke kategorier navn kan godkjennes for

Vurderinga kan også veksle fordi navn som er lik en tittel har opphav eller tradisjon som enten for- eller etternavn. På den måten vil det ikke være aktuelt å gi *Senior* som fornavn fordi det er registrert som etternavn i det norske folkeregisteret. Rett nok kan det endre seg dersom det også lar seg gjøre å dokumentere opphav eller tradisjon også som fornavn. Nå kan *Senior* gis som etternavn

dersom søkerne får samtykke fra bærerene av *Senior* som etternavn. *Queen* vil ikke kunne gis som etternavn fordi det har fornavnstradisjon for kvinner, i alle fall så lenge etternavnsbruk ikke er dokumentert. Derimot vil fornavnstradisjonen for *Queen* gjøre det mulig å innvilge det som fornavn for kvinner.

3) Kjente eller ukjente titler

Vurderingene av navn som er like titler, vil avhenge av hvor kjente titlene er for folk flest i Norge. Titler som er ukjente for folk flest i Norge, vil det neppe være aktuelt å avslå etter § 10 1. ledd om "andre sterke grunner". De vil altså kunne godkjennes om de ikke er i strid med navneloven på andre måter.

I teorien vil det finnes mulige navneønsker som er like titler på andre språk, uten at denne bruken på andre språk er kjent i Norge, eller i alle fall lite kjent. Det kan vanskelig gis generelle råd for vurdering av navn som likner slike titler. Det vil være rimelig å avslå navn som likner titler på mange vestlige språk, og ellers titler fra andre språk som er godt kjent gjennom media. Titler på fremmede språk ut over det vil det ikke være rimelig å avslå, ikke minst fordi det vil være tilfeldig om slike sammenfall lar seg dokumentere eller ikke. Dette vil være en praksis som samsvarer med omtalen av "uklarhet" først i framstillinga.

Vurderinger av "andre sterke grunner" nedenfor gjelder titler som er allment kjent i Norge, dersom ikke annet er nevnt.

4.2 Titler vurdert som fornavn

Råd for vurdering av søknader om fornavn som likner titler, ut fra aktuelle bestemmelser for fornavn:

- 1) Navn som er like titler, bør normalt kunne godkjennes når de har et opphav som fornavn uavhengig av tittelen.
- 2) Navn som klart oppfyller kravet om tradisjon som fornavn, slik det er omtalt ovenfor, bør også kunne godkjennes som fornavn uavhengig av tittelen. Det siste vil også si at dersom navnetradisjonen har opphav i tittelen, skal ikke det være et hinder for godkjenning etter navneloven.
- 3) Dersom det blir søkt om en tittel som fornavn og som er lik et registrert mellom- eller etternavn i Norge, og som ikke har opphav eller tradisjon som fornavn, skal det avslås etter bestemmelsen i § 8 1. punktum (= 1. setning).
- 4) Dersom det blir søkt om en tittel som er lik et navn som er registrert i Norge som fornavn for det andre kjønn, skal det normalt avslås etter § 10 1. ledd om "vesentlig ulempe" fordi det er navn for det andre kjønn.
- 5) Og, dessuten bestemmelsen i § 10 1. ledd om "andre sterke grunner".

4.3 Avslag for fornavn som er like titler med grunnlag i § 10 1. ledd om "andre sterke grunner"

Eksempler på navn som det er rimelig å avslå som fornavn er:

Majestet
Dronning
Kronprins
Kronprinsesse
Prins
Prinsesse
Høgheit
Høyhet
Doktor
Pave
Biskop
Bisp
Prest
Prost (jf. etternavn)
Lege
Lækjar
Professor
Løytnant
Sersjant
Senior (jf. etternavn)
Herr
Fru
Bestemor
Bestefar
Tante
Onkel

de svenske

Kung (jf. etternavn)
Drottning

de tyske

Prinz
Fräulein
König (jf. etternavn)

de engelske

Duchess
Sir (jf. etternavn)
Major (jf. etternavn)
Sergeant (jf. etternavn)
Mister
Miss (jf. tabellen "Bruk ...")
Doctor

de spanske

Senor (jf. etternavn)
Senora (jf. tabellen "Bruk ...")

Videre gjelder det forkortelser for titler som:

Hr
Fr
Frk
Jr
Sr
d.e.
d.y.

Forkortelser skal bli omtalt på ei egen nettside. En sentral grunn til avvisning er at disse forkortelsene ikke har ords, og da heller ikke navns, form fordi de mangler vokaler eller skrives med enkeltbokstaver, jf. pkt. 2.3.7.2 om "sterke grunner" ifølge § 10 1. ledd, s. 23, i Rundskriv G-20/2002. Punktum kan ikke brukes i navn, jf. pkt. 2.3.4, s. 16, i rundskrivet.

Junior og engelsk *King, Earl, Prince, Duke, Frøken* og flere som det er grunnlag for å godkjenne, blir omtalt under "Innvilging ..." nedenfor. Innholdsmessig eller språklig nære titler som ikke har navnetradisjon kan i mange tilfeller ikke bli godkjent fordi godkjenning bygger på krav om opphav eller tradisjon for hver enkelt navn. Slik kan f.eks. disse ikke bli godkjent: *Senior, Prins, Duchess* og kanskje ikke *Fräulein*.

Kommentarer til noen navn som det er aktuelt å avslå som fornavn, vurdert ut fra flere bestemmelser (jf. ovenfor):

<i>Senior</i>	har ikke ikke fornavnstradisjon, og er dessuten i bruk som etternavn i Norge og flere andre land. Det skal avslås som fornavn etter § 8 1. punktum fordi det er registrert som etternavn i Norge (4 bærere pr. 1.1.2007). Skal det gis som mellom- eller etternavn, trengs samtykke fra bærerne, etter reglene i § 3 2. ledd.
<i>Sir</i>	har 6 etternavnsbærere i Norge, noe som gir grunnlag for avslag etter § 8 1. punktum (= 1. setning). <i>Sir</i> skal ha forekommet som fornavn noen få ganger i engelskspråklige land, men dokumentasjonen er usikker (Dunkling and Gosling: <i>The New American Dictionary of Baby Names</i> , utg. 1985). Siden tittelbruken er så tydelig både som adelig og som generell tittel for respekt, bør kravet til tradisjon være noe strengere her enn for andre navn, som omtalt ovenfor. Dette gir grunnlag for avslag etter § 10 1. ledd om "andre sterke grunner". Et avslag for <i>Sir</i> kan gis med to begrunnelser, slik som ovenfor. Avslag med henvisning til bruk som etternavn i Norge, som er første forklaring ovenfor, bør være tilstrekkelig.
<i>Kong</i>	har 27 etternavnsbærere i Norge. Det gir grunnlag for avslag etter § 8 1. punktum (= 1. setning). <i>Kong</i> har for øvrig fornavnstradisjon i andre land og det har 5 mannlige fornavnsbærere i Norge. Likevel vil det være

	<p>rimelig å avslå når personen ellers har norske eller vestlige navn. Det er rimelig å unngå å oppheve skillet mellom titler og navn i tilfeller der bruken vil være uklar. Omtalen ovenfor av strengere krav til tradisjon for navn like titler, er dessuten aktuell her. Samtidig vil det være urimelig å avslå <i>Kong</i> i kombinasjon med navn fra kulturer der <i>Kong</i> er i bruk som fornavn (og tilsvarende for etternavn), særlig i Sørøst-Asia.</p> <p>Dette kan f.eks. behandles etter prinsipper som er omtalt i en annen sammenheng i Rundskriv G-20/2002, pkt. 5.2.1, særlig s. 50. Der går det fram at navn fra fjerne kulturer og som er like typisk norske fornavn ikke bør bli brukt som etternavn, men den begrunnelsen at en ikke bør "uthule skillet mellom tradisjonelle fornavn og etternavn". På tilsvarende måte bør en kunne være forsiktig med å uthule skillet mellom svært høytidlige norske titler og personnavn. Avslag bør det i slike tilfeller være rimelig å gi etter § 10 1. ledd om "andre sterke grunner".</p> <p>Det vil likevel være rimelig å innvilge <i>Kong</i> som fornavn i ei navnerække der de øvrige navna er fra kulturer der <i>Kong</i> er i bruk som fornavn, dvs. de fleste sørøstasiatiske landa.</p> <p>Et avslag for <i>Kong</i> til søkere med full norsk navnerække kan gis med tre begrunnelser, slik som ovenfor. Avslag med henvisning til bruk som etternavn i Norge, som er første forklaring ovenfor, bør være tilstrekkelig. Jf. omtalen av <i>Sir</i> ovenfor.</p>
<i>Kung</i>	<p>har 7 etternavnsbærere i Norge, bl.a. for personer med kinesiske navn. Det er ikke dokumentert fornavnstradisjon. På det grunnlaget skal <i>Kung</i> avslås etter § 8 1. punktum (= 1. setning). Det kan gis som etternavn med samtykke, etter § 3 2. ledd.</p>

4.4 Innvilging av fornavn som er like titler med grunnlag i § 8 2. punktum (= 2. setning) om opphav eller tradisjon som fornavn

Navn som er like titler, kan innvilges når de enten også har opphav som fornavn eller har tradisjon som fornavn, som nevnt.

Eksempler er:

Dean, m.
Duke, m.
Earl, m.
Frøken, kv.
Jarl, m.
Junior, m.
King, m.
Lord, m.
Master, m.
Pastor, m.
Pope, m.
Prince, m.
Senorita, kv.

Alle disse er i bruk som fornavn, og oppfyller kravene til navnetradisjon, se tabellen "Bruk av navn som er like titler".

Kommentarer til noen navn som det kan være aktuelt å godta som fornavn.

<i>Junior</i>	med 13 menn (gutter) i Norge pr. 1.1.2007 hadde en betydelig tradisjon som fornavn i Sverige da en begynte å godkjenne det i Norge tidlig på 2000-tallet. Det oppfyller kravene om fornavnstradisjon for menn etter § 8 2. punktum (= 2. setning). I praksis ønsker folk å bruke det for å markere skille til en eldre generasjon. De får det altså som fornavn, f.eks. som siste fornavn. I Norge er <i>Junior</i> et beskytta etternavn (med 5 etternavnsbærere), slik at det kreves samtykke for å få <i>Junior</i> som mellom- eller etternavn.
<i>Jarl</i>	med 1650 mannlige fornavnsbærere, og med gammel norsk tradisjon som mannsnavn.
<i>Lord</i>	uten fornavnsbærere i Norge (0) oppfyller kravet til mannlige fornavnstradisjon gjennom bruk i Sverige, med 37 menn pr. 31.12.2006, født på 1920-tallet og senere. <i>Lord</i> står også på lista over navn som kan godkjennes for menn (gutter) i Argentina. At <i>Lord</i> er i bruk som etternavn i Norge, er ikke hinder når tradisjonskravet er oppfylt.
<i>Master</i>	har 26 mannlige fornavnsbærere i Norge og 32 i Danmark pr. 1.1.2007. I Sverige var det 130 pr. 31.12.2006, og det fins der bærere tilbake til 1920-tallet, særlig med gradvis økning de siste 50 åra. Tradisjonen er klar i Sverige. Alt dette gir grunnlag for godkjenning i Norge.
<i>Duke</i>	som mannsnavn kan dels ha opphav i tittelen, men det har også blitt til som mannsnavn avleda fra andre mannsnavn, som <i>Marmaduke</i> med britisk og muligens irsk bakgrunn, fra det opphavlig tyske <i>Diederik</i> , og fra det frisiske (i Nord-Nederland) <i>Doede</i> (oe uttales lang å-lyd). <i>Doede</i> er opphavlig ei kjæleform av det tyske <i>Liudolf</i> . Duke oppfyller

dessuten tradisjonskravet for mansnavn bl.a. i engelskspråklige områder, Nederland og Sverige.
--

De øvrige navna like engelske titler som er nevnt ovenfor, er så mye i bruk bl.a. i engelskspråklige områder, at de oppfyller kravet til tradisjon som mannlig fornavn. Noen blir omtalt i tabellen nedenfor som viser bruk av navn som er like titler.

4.5 Titler vurdert som etternavn

Ved vurdering av etternavn som er like titler, er det aktuelt å ta hensyn til:

- 1) tilknytning til bruk som mellom- eller etternavn, § 4, ev. kombinert med § 9
- 2) samtykke, § 3 2. ledd
- 3) bruk som etternavn i andre land, men ikke som for- eller etternavn i Norge, § 3 3. ledd
- 4) sterke grunner, § 10 1. ledd

For søknader om mellomnavn skal etternavnsreglene for samtykke og ev. bruk som etternavn i andre land brukes, fordi det bare er navn som kan gis som etternavn som også kan gis som mellomnavn, jf. § 9.

Råd for vurdering av søknader om mellom og etternavn som likner titler:

1) *Tilknytning*

Tilknytning til bruk som mellom- eller etternavn etter bestemmelsene i § 4 gir rett til å bruke også navn som er like titler som etternavn, og dessuten som mellomnavn etter § 9.

2) *Samtykke*

Dersom det fins titler om er lik etternavn i Norge, kan navnet gis som mellom- eller etternavn med samtykke fra bærerne, etter reglene i § 3 2. ledd, som f.eks.:

Bishop
Dean
King
Kong
Kung
König
Lord
Major
Pastor
Pope
Prince
Senior

Major har for øvrig først og fremst opphav i et fornavn i ulik form, og har blitt tatt i bruk som etternavn.

Jarl blir neppe oppfatta som tittel.

Skulle det finnes etternavn som er like titler og med mer enn 200 bærere, er de frie, og oppfattes vel heller ikke først og fremst som titler.

- 3) *Bruk som etternavn i andre land, men fins ikke som for- eller etternavn i Norge*

Utenlandsk etternavnsbruk som er lik en tittel som er kjent i Norge, gir ikke uten videre rett til å få dette som etternavn i Norge. I tilfeller der tittelen er i bruk i samme land som der etternavnet er i bruk, er det urimelig å avvise det i Norge på grunn av likheten. Et eksempel er den engelske tittelen "sergeant". Etternavnet *Sergeant* har både opphav og tradisjon som etternavn blant annet i Storbritannia, for øvrig med opphav i tittelen. I Norge vil det være rimelig å gi det som nytt etternavn etter § 3 3. ledd.

Dersom det skulle bosette seg en med etternavnet *Sergeant* i Norge, eller én får navnet etter den omtalte regelen, vil søkere etter det, måtte ha samtykke etter § 3 2. ledd.

- 4) *Sterke grunner*

I tilfeller der mulighetene for etternavn ovenfor ikke er til stede, kan avgjørelsen bygge på ei vurdering etter § 10 1. ledd. Det vil si de samme vurderingene som for fornavn etter samme bestemmelse ovenfor. På den måten bør en kunne avslå f.eks. *Majestet, Dronning, Biskop, Sersjant* og *Jr.*

4.6 Titler vurdert som mellomnavn

For mellomavn gjelder det samme som for etternavn. Det innebærer at vurdering i forhold til § 10 1. ledd er på samme måten. Videre er det samtykke fra bærere av beskytta etternavn som er aktuelt, og ev.

bruk som etternavn i andre land, slik det er omtalt for etternavn ovenfor.

4.7 Upresise grenser mellom navn og titler

I flere land er det upresise grenser mellom navn og titler. På den måten kan titler har blitt tolka som navn ved innvandring til Norge, eller det kan ha blitt ført titler inn i navnefelt i opphavslandet eller i andre land. I noen tilfeller kan det gjelde personer fra kulturer der folk kan ha bare ett navn, slik at tittelen bidrar til at personene får både for- og etternavn i Norge eller i andre land før de kommer til Norge. Særlig gjelder dette arabisk navneskikk og dessuten navnesikk fra India og Burma, men muligens også andre land i Sørøst-Asia og i Afrika. De arabiske navnevariantene *Amir*, *Emir* og *Ameer* (engelsk skrivemåte uttalt /amiir/) som betyr 'prins', er eksempler på titler som også har for- og etternavnstradisjon. Eksempler på upresise grenser fins også i omtalen av navneskikker i Myanmar (Burma) på egen nettside på dette nettstedet, se under mellomtittelen " Navn fra kulturer som ikke skiller mellom for- og etternavn" her: <http://www.uib.no/lle/ressurser/tjenester/personnavn/fornavnslist> (ta ev. kopi til nettleseren).

Slike titler vil det neppe være aktuelt å fjerne fra navnefelt i Norge, mest fordi en ikke kan få sikker kunnskap om navnehistorikken til personen, eller ikke om tradisjonen som har ført til bruken som navn.

4.8 Adelige titler som del av navn

Dokumentasjon for tidligere registrering i andre land

Blant annet i Storbritannia og Tyskland har det vært, og er, mulig å føre titler inn i folkeregisteret, i felt som tilsvarer navnefelt. Det dreier seg om f.eks. *Lord*, *Duke*, *Duchess* o.likn. For slike saker må det legges fram dokumentasjon som klart viser at de er registrert slik i folkeregister og f.eks. ikke bare i dokumenter der det kan være naturlig å føre til titler. Dersom det er dokumentasjon for søkerens egne navneform i sitt statsborgerland, kan det være aktuelt å bruke reglene om retting, som står under pkt. 2.3.5, s. 16-17, i Rundskriv G-20/2002. I andre tilfeller vil det være aktuelt med reglene i § 4 i navneloven, dvs. tilknytning. Dette vil i så fall være på samme måten som for annen dokumentasjon som innvandrere kan skaffe om tidligere navneresistrering.

Jeg har undersøkt noe om reglene i de aktuelle landa, uten å kommet til svar som kan tolkes entydig i forhold til norske regler. Dette vil jeg komme tilbake til.

Nye navn

Det er i alle fall klart at slike titler ikke kan føres inn som navneskifter i det norske folkeregisteret, etter § 3 eller § 8. Det

kan være unntak fra dette når titlene kan også vurderes etter regler om opphav og tradisjon som fornavn eller etternavn, slik det er omtalt ovenfor.

Prefiks

Bruken av prefiksa *von* (uttalt /fånn/) *de* (uttalt /dø/ eller /de/), *af* (uttalt /av/) og eventuelle andre, vil bli omtalt mer detaljert på ei annen nettside. I hovedsak er det slik: Dersom søkerne ikke har tilstrekkelig tilknytning til prefiks etter § 4 (særlig § 4 1. ledd nr. 1), før de avslag med grunnlag i § 10 1. ledd om "andre sterke grunner". Grunnlaget for det er at bruken av prefiks er "i strid med norsk navnetradisjon". Under nåværende navnelov fins det slike avslag fra minst to fylkesmenn og dessuten flere folkeregister.

5 Adelige etternavn ("adelstitler")

Det har også kommet opp spørsmål om "adelstitler" er beskytta på noen måte i Norge.

Da forutsetter jeg at det er titler i betydninga 'etternavn knytta til adelig utnevning' det dreier seg om, altså en annenledes betydning for titler enn omtalt ovenfor. Dette er etternavn som følger de vanlige reglene for etternavn i personnavnloven.

Beskytta etternavn

Alle etternavn med 200 eller færre bærere er beskytta. Det innebærer at alle som har dem som etternavn, må samtykke dersom andre ønsker dem. Bestemmelsen for dette er § 3 2. ledd i personnavnloven.

Tilknytning

Andre regler gjelder rett til etternavn som en har tilknytning til, etter forskjellige regler i § 4. Dersom noen ikke har etternavnet sjøl, men har forfedre eller formødre med navnet, kan de få det dersom det har vært i bruk hos tippoldeforeldre eller senere. Eldre tilknytning oppfyller ikke kravet, og fører i mange tilfeller til avslag. Det gjelder også regler for ektefeller og samboere. Alt dette gjelder også mellomnavn hos tilsvarende slektninger.

Prefiks

Det hender noen ønsker å få inn et prefiks som har vært ute av bruk i noen generasjoner, særlig *von* og *de*. Skal de få dem inn, gjelder også her regelen om at de må ha vært brukt som del av etternavnet eller del av mellomnavn for tippoldeforeldre eller senere, altså § 4 1. ledd nr. 1, eller regler for ektefeller og samboere. Prefiks får en bare dersom en har slik tilknytning. En kan f.eks. ikke få dem

etter § 3 2. ledd med samtykke fra andre som har slike navn, fordi bare tilknytning kan bli godtatt.

Utdødde etternavn i Norge

Dersom et etternavn er utdødd i Norge, kan hvem som helst få det. Det er unntak for etternavn som er "alminnelig kjent" i vår tid, som normalt vil si etternavn til godt kjente historiske personer (jf. Ot.prp. nr. 31 (2001-2002), pkt. 5.8, s. 29). Avslag på søknader om slike "alminnelig kjent[e]" navn skjer etter § 10 1. ledd om "andre sterke grunner". Det vil gjelde på samme måten for tidligere adelige etternavn, der vurderinga bygger på "alminnelig kjent" som etternavn og ikke spesielt på om det er adelig. En vil ikke få med prefiks som tidligere har vært knytta til det utdøde navnet, fordi det ikke blir gitt (løse) prefiks som del av nye navn i Norge, jf. ovenfor. Nye navn vil si nylaga navn og navn som blir tatt i bruk på nytt uten at noen hadde navnet som etternavn på det tidspunktet, jf. pkt. 3.4, s. 29, i Rundskriv G-20/2002.

Like adelige etternavn i andre land

Dersom det blir søkt om etternavn som er like adelige etternavn i bruk i andre land, f.eks. i Sverige, er det ikke hinder for å innvilge dem i Norge (jf. NOU 2001:1, kap. 15, til § 4 andre ledd nr. 2; og henvisningen i Ot.prp-en ovenfor). Praktiseringa av dette er på samme måten som for andre etternavn i bruk i andre land, bl.a. i Sverige. Også for slike utenlandske forekomster er det særlig reglene i § 3 om frie, beskytta og nye etternavn, og § 4 om tilknytning som er aktuelle.

Knytta til tidligere navnelover i Norge har gjenbruk av særlig kjente etternavn både i Norge og naboland vært begrensa for navn som er vanlig kjent i Norge (jf. bl.a. NOU 2001:1, pkt. 3.2.5.2.5, s. 26, om forrige navnelovs § 6 nr. 3). Slike regler er ikke med i nåværende norske navnelov, men i helt spesielle tilfeller kan de avvises etter § 10 1. ledd om "andre sterke grunner", som omtalt i de foregående avsnitta.

Mellomnavn

Mellomnavn, som er opphavlige etternavn brukt mellom for- og etternavnet, er ikke beskytta. Når en skal hente samtykke, som omtalt ovenfor, er det bare etternavnsbærerne som har en rett, dvs. som skal samtykke. Og dersom f.eks. et adelig navn bare fins i bruk som mellomnavn og ikke som etternavn, kan hvem som helst få det, dvs. fordi de er utdødd som etternavn. Det må likevel tas hensyn til det som står ovenfor om godt kjente historiske navn.

Lov om personnavn som gjelder for adelige etternavn

Del 5, "Adelige etternavn", inneholder de vanligste problemstillingene om retter til opphavlig adelige etternavn.

Uansett er det lov om personnavn og Rundskriv G-20/2002 som gjelder, med støtte i forarbeidene, dvs. NOU 2001:1 og Ot.prp. nr. 31 (2001-2002). Fulle referanser til forarbeider står på ei egen nettside på dette nettstedet, <http://www.uib.no/lle/ressurser/tjenester/personnavn/navnesoknader/1ovtekst-rundskriv-og-forarbeider-til-navneloven> (kopier eventuelt denne adressa over til nettleseren).

6 Bruk av navn som er like titler. Oversiktstabell

Navn	Fornavn, antall 1.1.07; k=kvinner m=menn	Fornavn: opphav, tradisjon, kommentarer; ft. = folketelling, og årstall; NPL = Norsk personnamnleksikon, 1995; Sverige m. ant. pr. 31.12.06; 1920+ o.l. = 5-årsperioder i Sverige, fl. enn 1 oppgitt i parentes; f.=født; fn=fornavn; freg=folkeregister; Tibón=spansk fn-bok, Dunkling & Gosling =eng. fn-bok	Etternavn, antall 1.1.07; Sv.= Sverige; utv=utvandra	Etternavn: opphav, tradisjon, beskytta
Bishop			15	beskytta
Dean	33 m	trad	57	beskytta
Don		opph, trad		
Donna		opph, trad		
Duke		opph, trad	0-3, 3 i 02	beskytta
Earl	9 m	trad på eng.		
Frøken	k	trad (ft. 1801, 1900) (uklart opphav, NPL)		
Jarl	1650 m	opph, trad	70	beskytta
Junior	13 m	trad i Sverige	5	beskytta
King	11 m	trad på engelsk	115	beskytta
Kong	5 m	dels opph og trad	27	beskytta
Kung	m, 02: 1 + 1 utv	1 i 2002 + 1 utv, ikke opph el. trad	7	beskytta, kinesisk
Kønig			59	beskytta
Lord	m	trad.; Sverige: 37 m, f. 1920+ og senere; gkj. i Argentina	14	beskytta
Major			24	beskytta
Master	26 m	trad.	1 i 02 og tlf.kat.	beskytta, opph, trad
Miss	6 k	Sverige: 2 k; (usikkert hva det er; også noen få i USA 1990)	11 Sv.	trad.
Pastor	m	gkj. Argentina; i Tibón: spansk fn-bok; 7 m i Sverige, 1 f. 1950+, 1 f. 1970+	6	beskytta
Pave			1 i 02, utv	neppe opph el. trad
Pope	m	frisisk fornavn, neppe opph el. trad	10	beskytta
Prince	35 m	trad	22	beskytta
Prost			2 i 02, tlf.kat.	fransk, nederl.; opph, trad, beskytta

Queen	6 k	Sverige: 16 k. f. 1950+ og 1955+; engelsk, Dunkling & Gosling		
Sen (frk.)	10 k, 9 m	usikker trad (annet enn navn i freg.?)	36	beskytta; tyrkisk, hinduisk
Senior			4	beskytta
Senor	m	ikke opph el. trad; Sverige: 3 m	17 Sv.	trad.
Senora	k	ikke opph el trad; Sverige: 1k, også flere f. 1910+(3k), 1935+		
Senorita	k	trad; Sverige: 9 k, f. 1935+ - 1960+		
Sergeant			1 i 02 utv	eng. opph., trad.
Sir	m	for lite trad, Dunkling & Gosling	6	beskytta

>-----<

Denne lista ligger i et underområde til:
<http://www.uib.no/lle/ressurser/tjenester/personnavn/navnesoknader>
 (ta ev. kopi til nettleseren)

Ansvarlig for innholdet: Ivar Utne, Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier (LLE), Universitetet i Bergen (nytt storinstitutt fra 1.8.2007)
 ivar.utne (KRØLL) uib.no